

Национальная академия наук Украины
Институт биологии южных морей им. А.О. Ковалевского

Тезисы VII Международной
научно-практической конференции

Pontus Euxinus 2011

по проблемам водных экосистем,
посвящённой 140-летию Института биологии южных морей
Национальной академии наук Украины

Севастополь
2011

концентрацій в самих організмах практично не змінилися при збільшенні вмісту НУ в воді, в якій вони знаходилися в часі експерименту. Таким чином, задані концентрації НУ в морській воді не мали суттєвого впливу на процеси їх накопичення молюсками (можливо через короткий час контакту з забруднюючим речовиною), однак інтенсифікували процеси виведення. Так, в контрольних зразках фекалій нафтопродуктів в середньому містилося 144,2 мг/100 г вод. - сух. в-ва, тоді як, наприклад, в умовах «опиту 1» – 1333,3 мг/100 г вод. - сух. в-ва.

Дослідження залежності між концентрацією НУ в морській воді, в якій знаходилися *C. glaucus*, і вмістом нафтопродуктів в фекаліях показало, що для всіх отриманих даних коефіцієнт кореляції високий і становить 0,99. Крім того, по отриманим в ході експерименту даним, було відмічено, що при збільшенні концентрації НУ в морській воді лінійно зменшується їх кількість в фекаліях молюсків.

Ткаченко М.Ю.

Таврійський державний агротехнологічний університет
72312, Україна, м. Мелітополь, пр-т Б.Хмельницького, 18,
tkachenkomaria@mail.ru

ПОРІВНЯЛЬНИЙ МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БИЧКА-КРУГЛЯКА *NEOGOBIOUS MELANOSTOMUS* (PALLAS, 1814) АКВАТОРІЙ АЗОВСЬКОГО МОРЯ

Вивчення морфометричних ознак особин видів має важливе значення для розуміння внутрішньо-популяційної мінливості. Виникнення якої пов'язують з географічним розмежуванням популяцій, а відповідно й різними гідроекологічними умовами. Останні характеризуються значною різноманітністю та інтенсивністю дії. Саме тому адекватною відповіддю на різницю умов є наявність морфологічних змін у різних популяціях одного виду, що живуть за різних екологічних умов. Це питання залишається актуальним для такого еврибіонтного виду як бичок-кругляк (*Neogobius melanostomus* (Pallas, 1814)). Адже, бички не здійснюють протяжні міграції, та характеризуються чіткою прив'язаністю до певних районів моря, що відповідно відрізняються умовами середовища існування (Заброда, 2009).

На даному етапі досліджень було вивчено 35 пластичних ознак бичка-кругляка з двох водойм Азовського моря, поблизу смт. Кирилівка, на відстані 10 км від берега та нижньої частини Утлюцького лиману - 100

м від берега. Фактичний матеріал зібраний впродовж липня 2010 року. Для аналізу були використані всі статеві та розмірно-вікові групи. Вимірювання ознак проводилися за допомогою штангенциркуля (точність вимірів 0,1мм), за стандартними схемами (Правдін, 1966). Для математичної обробки були обрані пластичні ознаки нормовані до довжини тіла (SL), а ознаки, що були виміряні на голові – до довжини голови (HL). Оцінка достовірності різниць за індексами пластичних ознак була проведена за допомогою визначення t-критерію (критерії Стьюдента) при рівні значення 0,5%.

Отримані дані показали, що достовірні відмінності існують за 26 ознаками. Так, ширина хвостового стебла (ih), ширина основи червеного плавця (iv) дещо більші у особин з Утлюцького лиману. Значення висоти першого спинного плавця (hD1) перевищують цей же показник у бичків Азовського моря на 15 %, висота другого спинного плавця (hD2) на 8,2 %, висота анального плавця (hA) на 12,7 %.

Морфологічні ознаки на голові у бичків Утлюцького лиману показали перевищення ознак довжини нижньої щелепи (lmd) – 6,7 %, довжини верхньої щелепи (lm) – 5,8 %, відстані між оком та кутом рота (or) – 5,2 %, висоти щоки (hop) – 1,7 %, ширини рота (ir) – 6,2 %, висоти голови через середину ока (hco) – 3,5 % в порівнянні з бичком Азовського моря.

Вивчення морфометричних ознак у бичків Азовського моря показали незначні перевищення довжини хвостового плавця (IC), довжини основи першого спинного плавця (ID1), довжини голови (HL), довжини червеного плавця (IV), ширини лоба (io) – до 2 %. Спостерігається перевищення довжини основи другого спинного плавця (ID2) на 16,4 %, довжини основи анального плавця (IA) – 12 %, довжини грудного плавця (IP) – 17,4 %, ширини основи грудного плавця (iP) – 4,1 % в порівнянні з бичками Утлюцького лиману.

Ознаки на голові у бичків Азовського моря показали перевищення висоти голови у потилиці (hcz) – 56,7 %, найбільшої ширини голови (ic) – 60,7 %, горизонтального діаметра ока (o) – 3,5 %, позаочного простору (op) – 3,6 %, ширини істмусу (ist) – 7,4 %.

Отримані результати свідчать про наявність морфометричних відмінностей у різних популяціях бичка-кругляка, досліджених за різних екологічних умов. Це може бути відповіддю на особливості харчової бази та ряду гідроекологічних умов. Однак ці питання потребують подальшого дослідження, особливо у розрізі статевої, вікової, сезонної мінливості.